

ЕКОНОМІЧНІ ПЕРЕДУМОВИ СУСПІЛЬНОЇ ДОВІРИ ДО БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ

Однією із ключових передумов подолання кризових явищ в економіці і забезпечення стійкої траєкторії впевненого виробничого зростання є відновлення механізму нормального функціонування банківського сектору. В основі такого механізму лежить довіра з боку суспільства до банків як основних фінансових посередників, здатних у найбільш оптимальний для економіки спосіб акумулювати і перерозподіляти грошові ресурси. Брак довіри на сьогодні має руйнівний характер для грошово-кредитних відносин, позаяк саме довіра і є наріжним каменем усього банківського бізнесу, без якого жодна економіка функціонувати не може.

Довіра є досить складним соціокультурним і суспільно-психологічним поняттям, природа якого може досліджуватись нарівні із природою походження самого людства. Однак у довірі нас має передусім цікавити її економічне підґрунтя, що, власне, і слугує тим базисом, без якого всі інші чинники довіри перестають діяти у принципі.

Суспільна довіра до банківського сектору на інституційному рівні має ґрунтуватися на двох ключових економічних передумовах, що відображають два найважливіші та тісно взаємопов'язані між собою аспекти: довіра до банків як інститутів фінансового ринку і довіра до національної грошової одиниці.

Перший аспект, що відображає довіру до банків з боку суспільства, слугує економічною основою практичної можливості банківських установ виконувати функцію фінансового посередництва, за якої комерційні банки акумулюють кошти підприємств і населення, які їм ці кошти довіряють, перерозподіляючи їх в економіці на засадах кредиту.

Ми маємо довіряти комерційному банку не тому, що самі занурюємося в показники його балансу, тим більше, що це і не кожному фахівцеві під силу, не кажучи вже про звичайного клієнта. Наша довіра до банку має ґрунтуватися на тому, що держава в особі уповноваженого нею регулятора подбала про те, щоб нас обслуговували найкращі фахівці в цій царині.

Та чи може бути аналогічна фраза використана для характеристики вітчизняних банків? Відповідь на це запитання лежить у такій проблемі. А чи може суспільство мати довіру до банків у той час, коли сама держава в особі органу, який має забезпечувати цю довіру, в реальній дійсності її підриває і руйнує? Бо ж як інакше можна розцінити масове закриття комерційних банків, здійснюване Національним банком України упродовж останніх двох років? З ринку за цей період було виведено 64 банки, тобто третина від їх загальної кількості, що найкатастрофічнішим чином позначилося на рівневі довіри суспільства до банківського сектору, а також у бажанні підприємств і населення співпрацювати з банками.

Цілком очевидно, що належна реалізація центральним банком своїх функцій як головного регулятора фінансового ринку та ефективного виконання ним своїх завдань як органу банківського нагляду мало би стати ключовим фактором стабільної роботи банківського сектору і високого рівня надійності комерційних банків, визначаючи належну довіру до них з боку суспільства. Саме дії центрального банку як регулятора і наглядового органу за діяльністю банків, а не їх руйнівника, мають бути гарантом цієї довіри. А розроблення і встановлення мінімальних стандартів, що забезпечують безпеку і надійність діяльності банків, має стати невід'ємною частиною роботи центрального банку як органу монетарного регулювання економіки.

Другий найважливіший аспект суспільної довіри до банківського сектору – це питання довіри до національної грошової одиниці. Довіра клієнтами своїх коштів банківській установі визначається бажанням зберегти свої заощадження в цих коштах, тобто йдеться уже не так про довіру до самих банків, як про довіру до національної валюти. Навряд чи в когось може з'явитися бажання заощаджувати, якщо гроші, покладені в банк, будуть танути на очах, знецінюючись унаслідок двох причин – галопуючих темпів інфляції та стрімкої і неконтрольованої девальвації національної грошової одиниці.

На жаль, Національний банк України досить «оригінально» підходить до трактування своїх обов'язків із забезпечення стабільності національної валюти, проголосивши дотримання так званого «інфляційного таргету» і знявши зі себе відповідальність за рівень обмінного курсу. Однак насправді декларування очікуваних параметрів інфляційної динаміки як режим монетарної політики не отримало упродовж останніх років нічого спільного з реальністю. А відтак оголошувани центральним банком орієнтири щодо темпів зростання цін практично ніколи не викликали ніякого інтересу і довіри в суспільстві, котре, як і раніше, продовжує орієнтуватися на динаміку валютного курсу як ключовий орієнтир вартості національної грошової одиниці.

Саме динаміка валютного курсу є одним із найвагоміших чинників прискорення інфляційних процесів. А тому підтримання належного рівня довіри до національної валюти як ключова умова забезпечення довіри до банківського сектору має ґрунтуватися на цілком чітких курсових орієнтирах, проголошуваних і дотримуваних центральним банком принаймні в рамках певного коридору, що обмежував би граничні коливання курсу визначеними рамками, надаючи сигнал учасникам ринку про цей «номінальний якір» монетарного регулювання. А центральний банк своїми діями на валютному ринку має підтверджувати готовність утримувати стабільність валютного курсу у визначених межах за будь-яких обставин.

Таким чином, через оптимальне поєднання економічних та адміністративних інструментів монетарної політики і за чітко проголошених намірів центробанку може бути досягнута стабілізація валютного курсу, а відтак і відновлення довіри до банківського сектору. Потрібно розуміти, що жоден інвестор не вкладатиме кошти в економіку тієї країни, уряд якої не здатен забезпечити стабільність національної валюти. А без цього не доводиться говорити про відновлення довіри до вітчизняної банківського сектору і подолання кризи.